

V Bruseli 4. októbra 2024
(OR. en)

13949/24

ENV 959
CLIMA 328
CHIMIE 72
COMPET 973
IND 454
PHARM 131
AGRI 698
RECH 421
ECOFIN 1072
ECO 38
SOC 719
SAN 570
CONSOM 294
MI 831
ENT 186

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Chemikálie – stratégia udržateľnosti – súčasný stav a ďalší postup – výmena názorov

1. Komisia prijala 14. októbra 2020 uvedené oznámenie „Chemikálie – stratégia udržateľnosti – Na ceste k životnému prostrediu bez toxických látok“.
2. Európsky parlament prijal 10. júla 2020 uznesenie o stratégii pre chemické látky v záujme udržateľnosti a Rada prijala 15. marca 2021 závery s názvom Stratégia Únie pre chemikálie vyrábané a používané udržateľným spôsobom: čas na výsledky¹.

¹ ST 6941/21.

3. V snahe usmerniť výmenu názorov na dokument Chemikálie – stratégia udržateľnosti, ktorá sa uskutoční na nadchádzajúcom zasadnutí Rady pre životné prostredie 14. októbra 2024, vypracovalo predsedníctvo podkladový dokument a otázky ministrom, ktoré sa uvádzajú v prílohe k tejto poznámke.
 4. Výbor stálych predstaviteľov sa vyzýva, aby vzal na vedomie podkladový dokument predsedníctva vrátane otázok a 14. októbra 2024 ho postúpil Rade na výmenu názorov na tému Chemikálie – stratégia udržateľnosti – súčasný stav a ďalší postup.
-

Chemikálie – stratégia udržateľnosti – súčasný stav a ďalší postup

– Výmena názorov –

Stratégia s názvom Chemikálie – stratégia udržateľnosti, ktorú Európska komisia uviedla v októbri 2020, je kľúčovým prvkom úsilia EÚ o riadenie chemických látok spôsobom, ktorý chráni ľudské zdravie aj životné prostredie a zároveň poskytuje impulz pre inovácie a posilňuje konkurencieschopnosť EÚ.

Chemický priemysel je jedným z najväčších výrobných odvetví v Európe a od jeho produkcie vo veľkej miere závisia iné priemyselné odvetvia. Preto je nevyhnutné, aby si tento sektor zachoval konkurencieschopnosť a pokračoval na ceste udržateľného rozvoja.

Chemický priemysel v súčasnosti prechádza rýchlymi štrukturálnymi zmenami, keďže čelí značným výzvam, ako sú rastúce náklady, závislosť od vonkajších zdrojov a zvýšená konkurencia zo strany tretích krajín, a preto je mimoriadne dôležité, aby sa EÚ usilovala dosiahnuť moderné a konkurencieschopné obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje, ako aj prostredie bez toxických látok (Zelená dohoda). Tieto aspekty sa musia riešiť spoločne, aby sa uľahčila spravodlivá, zelená a digitálna transformácia v EÚ.

V stratégii pre chemické látky, ktorou sa majú riešiť zložité a všadeprítomné riziká spojené s nebezpečnými chemikáliami a v ktorej sa stanovuje ambiciózny program, prostredníctvom ktorého sa má EÚ stať lídrom v oblasti bezpečného a udržateľného používania chemikálií, sa dosiahol pokrok v mnohých oblastiach, ako je napr. vymedzenie kritérií nevyhnutného použitia najškodlivejších chemikálií; prístup „jedna látka, jedno hodnotenie“, ktorý má priniesť rýchlejšie, jednoduchšie a transparentné procesy; ďalšie obmedzenia alebo zákazy používania ortuti v EÚ, ako aj revidované nariadenie o klasifikácii, označovaní a balení chemikálií (CLP) vrátane nových tried nebezpečnosti atď.

Niektoré opatrenia stratégie, napríklad „cielená“ revízia nariadenia REACH, sa však ešte nevykonali. Treba tiež poznamenať, že účinok niektorých nedávno prijatých ustanovení, napríklad novozavedené triedy nebezpečnosti v zmenenom nariadení CLP, sa plne prejaví len v kombinácii s revidovaným nariadením REACH.

Nariadenie REACH je ústredným prvkom politiky EÚ v oblasti chemických látok a jeho cieľom je dôslednejšie chrániť ľudské zdravie a životné prostredie pred rizikami, ktoré chemické látky predstavujú. Je nevyhnutné ho zrevidovať, aby sa vyriešili jeho súčasné nedostatky, a to napríklad, aby sa zlepšil súlad registračnej dokumentácie s predpismi; umožnila sa lepšia identifikácia látok s kritickými nebezpečnými vlastnosťami; zlepšil sa systém udeľovania povolení; posilnili sa postupy obmedzovania atď. Schopnosť komplexne riadiť chemické riziká a zabezpečiť bezpečnejšie využívanie chemikálií si vyžaduje riešenie uvedených problémov.

Pokiaľ ide o perfluóralkylované a polyfluóralkylované látky (PFAS), päť vnútroštátnych orgánov, ktoré predložili dokumentáciu o obmedzeniach týkajúcu sa PFAS, a Európska chemická agentúra (ECHA) dosiahli významný pokrok pri príprave návrhu, ale je rovnako dôležité dôkladne zvážiť dôsledky pre spoločnosť a priemyselné odvetvia, ktoré sa spoliehajú na využívanie týchto látok s jedinečnými vlastnosťami. Preto je potrebné postupovať vyvážene, aby sa podporil vývoj a zavádzanie bezpečnejších alternatív a zároveň sa zabezpečila zrozumiteľnosť právnych predpisov a súlad s nimi, čo pomôže zmierniť nepriaznivé účinky PFAS. K záveru je však potrebné dospieť včas, aby sa neohrozil udržateľný rozvoj priemyslu EÚ a dosiahnutie vysokej úrovne ochrany životného prostredia a zdravia.

Stále je potrebné do praxe zaviesť úplne novú koncepciu stanovenú v „Usmerňujúcich kritériách a zásadách koncepcie nevyhnutného použitia v právnych predpisoch EÚ týkajúcich sa chemických látok“, ktorá bola zavedená oznámením Komisie C/2024/2894 z 26. apríla 2024. Zásadným spôsobom by sa tým prispelo k zabezpečeniu účinného vykonávania a poskytnutiu väčšej istoty.

Treba poznamenať, že niektoré novoprijaté regulačné povinnosti znamenajú okrem prínosov pre ľudské zdravie a životné prostredie aj zvýšenú administratívnu záťaž pre členské štáty a inštitúcie EÚ. Okrem toho si monitorovanie a presadzovanie týchto povinností bude vyžadovať značné zdroje na predchádzanie nejednotnému uplatňovaniu, ktoré by oslabilo účinnosť regulačných opatrení.

Výrazne sa zvýšil aj rozsah a zložitosť povinností a úloh agentúry ECHA. Nové regulačné povinnosti a ich neustále rozširovanie predstavujú pre agentúru aj pre niektoré členské štáty značné výzvy v oblasti kapacít a rozpočtu, pokiaľ ide o nomináciu dostatočného počtu expertov do výborov ECHA. Stále sa pripravuje návrh základného nariadenia o agentúre ECHA, ktorým by sa posilnilo jej riadenie, zefektívnilo pracovné metódy orgánov ECHA a zvýšila flexibilita a udržateľnosť ich financovania. Keďže táto agentúra zohráva kľúčovú úlohu pri vykonávaní právnych predpisov EÚ o chemikáliách, posilnenie jej fungovania a finančného modelu má zásadný význam pre zvýšenie jej prevádzkovej účinnosti a udržateľnosti. Agentúra ECHA musí dokázať podporovať bezpečné nakladanie s chemikáliami a rýchlo reagovať na vznikajúce chemické riziká, ktoré ovplyvňujú všeobecnú regulačnú efektívnosť.

Predsedačka Komisie vo svojich politických usmerneniach určených novej Komisii pri oznamovaní novej „Dohody o čistom priemysle“ uviedla, že „od kurzu smerom k splneniu cieľov stanovených v Európskej zelenej dohode sa nesmieme odchyliť a tento kurz si udržíme“. Dôležitým prvkom tejto novej dohody je balík opatrení pre chemický priemysel, ktorého cieľom je zjednodušiť nariadenie REACH a objasniť problematiku „večných chemikálií“ alebo PFAS.

Celkovo by pre EÚ a jej členské štáty malo byť naďalej prioritou dosiahnuť ciele stratégie a zároveň zväziť nové výzvy. V tejto súvislosti sa naliehavé objasnenie a rýchly pokrok žiadajú aj v niektorých ďalších oblastiach, a to na posilnenie ochrany občanov EÚ aj životného prostredia, ako aj na zabezpečenie predvídateľného investičného prostredia pre chemický priemysel, keďže v niektorých prípadoch môžu byť pre bezpečnejšie chemické alternatívy potrebné značné investície do výskumu a vývoja.

Hlavným cieľom tejto výmeny názorov je zdôrazniť význam stratégie Chemikálie – stratégia udržateľnosti v politickom programe nasledujúceho politického cyklu a podporiť jej rýchlejšie vykonávanie, a tým chemickému priemyslu aj orgánom ozrejmiť nadchádzajúce opatrenia.

Otázky pre ministrov:

1. *Sú opatrenia stanovené v stratégii pre chemické látky stále vhodné na riešenie identifikovaných výziev a dosiahnutie cieľov uvedenej stratégie? Mali by sa uprednostniť určité opatrenia, ktoré ešte neboli vykonané?*
2. *Vyskytli sa od prijatia stratégie nové a vznikajúce výzvy, pri ktorých je potrebné vypracovať nový prístup a aktualizovaný a realizovateľný plán vykonávania?*
3. *Ktoré (ďalšie) spôsoby vykonávania môžu inštitúcie a orgány EÚ a členské štáty využiť na riešenie oneskorení, urýchlenie vykonávania stratégie a zabezpečenie primeranej realizácie nových úloh?*